

2015 12 22

Remiss Ju2015/09714/PO: EU-kommissionens förslag till ändringar i EU:s vapendirektiv

Beredda tillfälle därtill får Svenska Jägareförbundet, Svenska Skyttesportförbundet, Svenska Pistolskytteförbundet, Svenska Skidskytteförbundet samt Svenska Dynamiska Sportskytteförbundet ("förbunden") härmed avge följande remissvar.

Förbunden anser att EU-kommissionen bör återkalla sitt förslag ("förslaget") för att göra nödvändig konsekvensanalys och konsultera berörda parter. Om det efter denna process föreligger behov av ett ändringsförslag så får EU-kommissionen utarbeta ett sådant för behandling inom EU på föreskrivet sätt.

Nuvarande förslag kan inte läggas till grund för beslut av följande skäl:

- *Probleminventering, konsekvensanalys och konsultation saknas.*
- *Förbudet mot vissa halvautomatiska vapen är inte proportionerligt, rättssäkert och strider mot svensk grundlag och Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Förslaget torde heller inte ligga inom EU:s kompetens enligt subsidiaritetsprincipen.*
- *Förbudet mot distansavtal för privatpersoner är inte proportionerligt och därtill överflödigt. Förslaget torde heller inte ligga inom EU:s kompetens enligt subsidiaritetsprincipen.*
- *Förbud för vapeninnehav av personer under 18 år skulle drabba gymnasieundervisning avseende jakt och skytte helt omotiverat, och är därför oproportionerligt. Förslaget torde heller inte ligga inom EU:s kompetens enligt subsidiaritetsprincipen.*
- *Obligatoriska läkarkontroller och 5-årslicenser skulle leda till onödig administration med höga kostnader för samhället och ännu längre handläggningstider, utan någon säkerhetsvinst. Förslagen strider därför mot proportionalitetsprincipen och torde heller inte ligga inom EU:s kompetens enligt subsidiaritetsprincipen.*
- *Ljuddämpare ska inte ses som en väsentlig vapendel eftersom den inte behövs för att avfyra ett vapen. Något sådant krav finns inte heller enligt FN-protokollet, vilket felaktigt påstås i förslaget.*

Förbunden får dessutom anföra följande närmare kommentarer angående de olika skälen varför förslaget bör återkallas.

Konsekvensanalys och konsultation

Kommissionen anger i sitt förslag att konsultation skett avseende förslaget. Såvitt vi kan bedöma har detta endast skett avseende deaktivering, som är en separat beslutad förordning inom EU och har inte avsett de frågor som lagts fram och här kritiserats. EU-kommissionen anger själva i sina pressmeddelanden m.m. att förslagen varit föremål för behandling inom EU-kommissionen i två år. Att det inte skulle funnits möjlighet att göra en konsekvensanalys i enlighet med gällande regler för att frågan är av akut karaktär är därför inte trovärdigt.

EU-kommissionens syfte uppges vara att bekämpa terrorism och illegal vapenhandel. Förslaget till ändringar av vapendirektivet har dock inget med terrorism och illegal vapenhandel att göra eftersom sådana handlingar redan är förbjudna enligt respektive lands lagstiftning. De enda som kommer att påverkas av det framlagda förslaget är de som innehar legala vapen samt de myndigheter som administrerar de senare. Förbunden anser det anmärkningsvärt och ytterst beklagligt att EU-kommissionen blandar ihop illegala vapen och kriminell användning av dessa med de legala vapen som finns ute i samhället. Av denna anledning bör en probleminventering göras.

Det är förbundens bestämda uppfattning att en probleminventering, heltäckande konsultation samt konsekvensanalys måste ske innan ett eventuellt förslag kan behandlas. Nödvändigheten av detta framgår om inte annat av nedanstående kritik mot förslaget.

Förbud mot halvautomatiska vapen

Kommissionen föreslår bl.a. att vapen i kategori B7 ska överföras till kategori A. Det innebär ett förbud mot sådana vapen och, i enlighet med förslaget, destruktion av dessa (se sid 16 i EU-kommissionen förslag). Ett vapen i kategori B7 är "*Halvautomatiska skjutvapen för civilt bruk som liknar vapen med automatisk mekanism*". Vad denna skrivning innebär är oklart, luddigt och högst subjektivt. Ett vanligt halvautomatiskt jaktvapen är ämnat för civilt bruk och uppfyller därmed första delen i B7. Mekanismen i ett halvautomatiskt vapen följer samma princip som ett helautomatiskt, dvs. gastrycket som uppstår vid avlossat skott gör att vapnet laddas om automatiskt direkt efter ett skott. Ett halvautomatiskt vapen kräver dock att skytten trycker en gång på vapnets avtryckare för att ett skott ska avlossas medan skytten med ett helautomatiskt vapen kan hålla in avtryckaren för att samtliga skott i magasinet ska avlossas automatiskt. Halvautomater har tillverkats för att skott inte ska kunna avlossas automatiskt utan att släppa avtryckaren. Mekanismen hos en halvautomat *liknar* därför mekanismen hos ett helautomatiskt vapen. Det som återstår för att skilja mellan dessa blir därför utseendet på vapnet. I praktiken är detta omöjligt.

Den enda vägledning som EU-kommissionen förslag ger är att det i preambel 9 hänvisas till halvautomater med stora magasin samt halvautomatiska vapen som lätt kan konverteras till helautomatiska. Genom referensen till magasinets kapacitet o.s.v. grumlans i själva verket gränsen till kategori B4 ("*Halvautomatiska långa skjutvapen, vars magasin och patronläge*

tillsammans kan hålla mer än tre skott") och B5 ("Halvautomatiska långa skjutvapen, vars magasin och patronläge tillsammans inte kan hålla mer än tre skott och där laddningsmekanismen kan tas bort eller det inte är uteslutet att vapnet med hjälp av vanliga verktyg kan omändras på sådant sätt att magasin och patronläge tillsammans kan innehålla mer än tre skott.") som ska vara fortsatt tillåtna men förutsätta tillstånd. Samtliga långa vapen i kategori B7 uppfyller i princip också kraven i B4 eller B5. Så länge vapnen ligger i samma kategori (B) så är det inga problem med gränsdragningen men när förslagens konsekvenser antingen blir att vapnen konfiskeras eller fortsätts vara tillåtna ställs frågan på sin spets.

I praktiken kan samtliga halvautomater med löstagbart magasin (B4 & B5) förses med ett stort magasin. I Sverige fanns det, enligt uppgift från polismyndigheten den 3 december 2015, 31 242 halvautomatiska kulgevär för jakt. I princip har alla löstagbart magasin.

Uppskattningsvis finns ungefär samma antal halvautomatiska hagelgevär för jakt. Till detta ska räknas sportskyttevapen och därmed stiger siffran betydligt. Även halvautomatiska enhandsvapen omfattas potentiellt av förslaget. De utgör den helt dominerande delen av tävlingsvapnen inom dessa grenar och är sannolikt långt flera än gevären. Ungefär vart femte nytt jaktvapen som säljs idag är en halvautomat. Halvautomaterna fyller en viktig funktion inom jakt. De uppskattas särskilt av vildsvinsjägare, eftersöksjägare (jägare som söker upp trafikskadat vilt -ca 47 000 eftersök genomfördes i Sverige 2014), funktionsnedsatta jägare samt jägare med lätt kroppsbyggnad som behöver ha ett vapen med mindre rekyl. Dessa jägare kan alltså förvägras ett lämpligt redskap för sin jakt. Förslaget innebär vidare slutet för flera skyttegrenar. Det är en helt unik åtgärd som föreslås – så vitt förbunden känner till har inga sporter blivit förbjudna på liknande sätt.

EU-kommissionens förslag skulle leda till en situation där en stor mängd vapen skulle konfiskeras och destrueras baserat på en lagstiftning som i allra högsta grad är subjektiv, rättsosäker och som heller inte skulle ge avsedd effekt. Därtill skulle det innebära återkallande av positiva förvaltningsbeslut samt konfiskering av egendom vilket inte är förenlighet med svensk grundlag. Därtill strider förslaget med stor sannolikhet mot europakonventionen om mänskliga rättigheter och det egendomsskydd som den innehåller.

Det framlagda förslaget är mot bakgrund av de vaga och motsägelsefulla kriterierna vilka brister i rättssäkerhet samt dess långtgående konsekvenser i högsta grad oproportionerligt. Eftersom inga fakta presenterats avseende frågornas påverkan på samhandeln ligger det dessutom sannolikt utom EU:s kompetensområde enligt subsidiaritetsprincipen.

Förbud mot distansavtal för privatpersoner

Kommissionen föreslår att privatpersoner inte längre ska få sälja eller köpa vapen med hjälp av medel för distanskommunikation. Däremot ska vapenhandlare få göra det. Det innebär att jägare och skyttar inte längre ska kunna sälja sina vapen via annons på internet, t.ex. på blocket eller via radannonser i fackpress. Handeln får inte heller ske med hjälp av telefon, sms eller e-post. Det enda som återstår är personlig kontakt, t.ex. genom att sätta upp ett försäljningsstånd på lämplig plats (t.ex. Sergels Torg?). Förbunden har svårt att se hur detta skulle vara en fråga som ligger inom EU:s kompetens att reglera – handel mellan privatpersoner inom Sverige har ingen påverkan på övriga EU. Förslaget innebär även i

praktiken en monopolisering av överlåtelser av vapen samt att vapenhandlare tilldelas något som påminner om myndighetsövning.

Det finns inga fakta som tyder på att handel med legala vapen med hjälp av t.ex. internet skulle vara ett problem. För att kunna köpa vapen måste det alltid finnas ett tillstånd. Ett tillstånd förutsätter en polisiär prövning av den person som ska köpa vapnet. Det är rätt ordning eftersom det främst är personer som innehar vapen som måste kontrolleras, inte metoden. För Sverige, som har långa avstånd, skulle detta innebära ett stort problem för jägare och skyttar bosatta på landsbygden. Den vapenhandel som eventuellt kan ha en gränsöverskridande karaktär, d.v.s. export av vapen från Sverige till annat medlemsland samt import till Sverige från ett annat medlemsland, är enligt gällande regelverk också reglerat med krav på godkännande från myndigheterna i respektive land.

Förbunden ser inte att kriminalisering av själva försäljningsmetoden utöver kriminaliseringen av försäljning utan tillstånd, tillför något i polisens brottsbekämpande arbete. Om det redan är olagligt att sälja vapen utan tillstånd kommer inte fler personer att lagföras bara för att försäljningsmetoden också kriminaliseras. Det som behövs för att stoppa illegal vapenhandel är mer resurser till polis och tull samt bättre arbetsmetoder. Förslaget i denna del har, förutom att vara direkt överflödigt, brister även i proportionalitet.

Förbud för vapeninnehav av personer under 18 år

Idag kan minderåriga endast förvärva vapen genom särskilda regler. I vapendirektivet är det idag specificerat att en minderårig måste ha en förälders tillstånd för förvärv och innehav. EU-kommissionen föreslår att minderåriga fortsättningsvis ska kunna inneha vapen men inte förvärva vapen. I praktiken innebär det att minderåriga inte längre heller kan inneha vapen eftersom det inte går att inneha ett vapen utan att först förvärva det.

Förbunden är positiva till dagens system med en generell 18-års gräns för vapen men med möjlighet till undantag med förälders tillstånd. I praktiken beviljas sådana tillstånd endast för elever på naturbruksgymnasiernas jaktlinjer samt elever på skytte- eller skidskyttegymnasier. Dessutom kan unga lovande tävlingsskyttar inom pistol- och annat sportskytte under vissa förutsättningar erhålla tillstånd. Förslaget skulle troligen innebära slutet för dessa utbildningslinjer. Det finns inga studier eller fakta som visar på att dessa vapeninnehav utgör ett problem. Förslaget strider därför mot proportionalitetsprincipen och sannolikt även subsidiaritetsprincipen eftersom ingen påverkan på samhandeln påvisats.

Obligatoriska läkarkontroller och 5-årslicenser

I förslaget föreslås ett system med maximalt 5-åriga vapenlicenser. Förslaget är otydligt skrivet och därför är det inte klart exakt vilka vapen som avses. Inga skäl till förslaget anförs.

Förbundens tolkning är att det omfattar vapen i kategori B, men det kan inte uteslutas att det omfattar samtliga vapen. Idag gäller svenska vapenlicenser, för de flesta vapen, tills vidare eller tills vapenlicens återkallas. Införande av 5 års licenser skulle innebära en mycket utökad byråkrati. I Sverige har polisen redan idag stora problem med handläggningstiderna för vapenlicenser och detta förslag skulle ytterligare förlänga dessa, särskilt om ett system med obligatoriska läkarkontroller skulle införas samtidigt. Justitieombudsmannen har redan flera gånger riktat allvarlig kritik mot polisen på grund av för långa handläggningstider. Förslaget

om 5-åriga licenser bör strykas och polisens resurser bör istället användas till att förebygga och beivra brott. Förslaget strider således mot proportionalitetsprincipen.

Det föreslås vidare att medlemsstaterna ska införa läkarkontroller vid beviljande och förnyelse av vapenlicenser. Detta sker utan att det påvisas några faktamässiga skäl eller fakta som påvisar ett behov av sådana läkarkontroller. Förbundet ser detta som ett kollektivt och kränkande misstänkliggörande av vapenägarna. Såvitt känt finns det inga exempel på händelser där en innehavare av ett lagligt vapen skulle utfört illegala handlingar i ett annat land p.g.a. medicinska skäl. Det kan inte anses som ett gränsöverskridande problem och därmed strider förslaget även mot subsidiaritetsprincipen. Istället bör dagens system med läkarnas obligatoriska rapportering av patienter som bedöms olämpliga som vapeninnehavare implementeras mer konsekvent. T.ex. saknas idag kriterier för hur sådana bedömningar ska göras.

Ljuddämpare

Förslaget att klassificera ljuddämpare som en "väsentlig vapendel" är tekniskt felaktigt. En ljuddämpare har ingen roll för att ett vapen ska fungera – d.v.s. att ett skott ska kunna avlossas. Det enda den gör är att dämpa knallen vid avlossat skott. Dessutom kan inte en ljuddämpare klassificeras efter det vapen den ska monteras på, något som förslaget dock utgår från. En ljuddämpare kan passa på olika vapen i olika kategorier eftersom det enbart är gängans mått och kalibern som avgör till vilket vapen den passar. EU-kommissionen anger även att förslaget är motiverat av FN:s vapenprotokoll. Detta är fel. Sannolikt beror EU-kommissionens uppfattning på en felaktig språklig tolkning av Artikel 3b i FN:s vapenprotokoll.

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET

Bo Sköld

Generalsekreterare

SVENSKA SKYTTESPORTFÖRBUNDET

Mikael Jansson

Generalsekreterare

SVENSKA PISTOLSKYTTEFÖRBUNDET

Nils-Anders Ekberg

Generalsekreterare

SVENSKA SKIDSKYTTEFÖRBUNDET

Ingemar Arwidsson

Generalsekreterare

SVENSKA DYNAMISKA SPORTSKYTTEFÖRBUNDET

Anders Lindfors

Ordförande